

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра соціальної роботи та богослов'я

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПП 1. Біблійна Герменевтика та екзегетика

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Білобрам Орест Степанович
Контактний телефон	+38 (050) 520-40-05
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	311-692-5225, код доступу etu1969
E-mail:	orectman@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4880
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	
Спеціальність	В8 Богослов'я	
Освітня програма	Богослов'я	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 1	
Цикл підготовки	Професійної підготовки	
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	4
	Загальна кількість годин	120
	Аудиторних годин	40
	Лекції	24
	Практичні	16
	Самостійна робота	80
Форма контролю	Екзамен	
Попередні компоненти (Пререквізити)	-	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	-	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Полягає у вивченні походження й еволюції богословських ідей Старого Завіту, їх розкритті в Новому Завіті та втіленні в досвіді Церкви. Курс також спрямований на практичне тлумачення конкретних текстів Святого Письма та засвоєння ключових принципів герменевтичного й екзегетичного аналізу біблійних матеріалів.

Завдання навчальної дисципліни:

- навчитися застосовувати методологію герменевтики для аналізу й тлумачення священного біблійного тексту;
- поглибити та вдосконалити герменевтичні компетентності, що базується на використанні сучасних досягнень біблеїстики та біблійного богослов'я загалом;
- сформувати цілісну систему первинних навиків здійснення самостійного науково-богословського пошуку шляхом зосередження на аналізі конкретних тем, текстів, методів, підходів, практичних занять тощо.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні підходи до змістового наповнення й визначення цілей біблійного богослов'я та герменевтики, їх предметне поле і методологію;
- особливості та цілі «незалежного» від традиційної системи біблійного богослов'я, що базується на історичному та догматичному переданні Церкви;
- специфічні риси і витокові періоди формування та розвитку богословських ідей у Старому і Новому Завіті з врахуванням історично-культурного, археологічного контекстів і досягнень сучасної біблеїстики та текстуальної критики зокрема.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- самостійно аналізувати особливості процесу виникнення й еволюцію тієї чи іншої богословської ідеї в Святому Письмі Старого і Нового Завіту, що не увійшли в лекційну структуру навчальної дисципліни, або винесені на самостійне опрацювання;
- ефективно володіти методологією «міждисциплінарного» біблійного богослов'я, що базується на церковних догматах;
- застосовувати традиційні та сучасні методи і принципи тлумачення священного біблійного тексту.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері богослов'я або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність використовувати основи філософських знань для формування світоглядної позиції.
- ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 4. Здатність використовувати основи теологічних знань в процесі духовно-морального розвитку.
- СК 7. Готовність застосовувати основні принципи і методи науково-богословських

студій, враховуючи єдність теологічного знання.

СК 8. Здатність використовувати основи релігієзнавчих знань для формування світоглядної позиції та міжконфесійного спілкування.

СК 9. Здатність до екзегетичного, герменевтичного, символічного та історико-критичного аналізу книг Святого Письма Старого та Нового Заповітів.

СК 10. Здатність до антропологічного, світоглядного та духовно-морального аналізу та розуміння внутрішньої антропологічної практики релігійних конфесій.

СК 11. Здатність до розуміння внутрішнього процесу формування філософії історії Християнської церкви її догматичного та канонічного віровчення.

Програмні результати навчання:

РН 1. Володіння культурою наукового мислення, узагальненням, аналізом і синтезом фактів і теоретичних положень; вміння розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю; вміння самостійно аналізувати наукові факти й теоретичні положення, узагальнювати результати досліджень, формулювати висновки.

РН 2. Демонстрація сформованості сукупності релігійних переконань, оцінок, поглядів та принципів, які визначають загальне бачення та релігійне розуміння світу і місце особистості у ньому, а також її релігійні позиції, програми поведінки та діяльності.

РН 13. Демонстрація знання системи взаємозв'язку різних галузей християнської теології та уміння використовувати їх в науковій діяльності.

РН 14. Демонстрація умінь та навичок застосовувати основні принципи і методи науково-богословських студій, враховуючи єдність теологічного знання.

РН 16. Демонстрація знань з історії виникнення Біблії, її перекладів на різні мови, термінологічної та історико-лінгвістичної особливості біблійних текстів, уміння дати їх екзегетичний, містичний та символічний аналіз, здійснювати тлумачення Святих Отців та вчителів Церкви.

РН 18. Демонстрація знання в галузі церковної історії, механізмів формування догматичного та містичного богослов'я, діянь Вселенських та Помісних соборів.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Біблійна герменевтика та екзегетика тексту ресурс

Тема 1. Граматико-історичний метод тлумачення Біблії

Тема 2. Алгоритизація як метод тлумачення Біблії

Розділ 2. Біблійна герменевтика та постмодернізм

Тема 3. Вплив постмодернізму на біблійну герменевтику

Тема 4. Сім постулатів біблійної герменевтики

Розділ 3. Біблійна герменевтика та церковне передання

Тема 5. Спеціальна герменевтика. Типологія.

Тема 6. Роль церковного передання в тлумаченні Біблії

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. Поточний контроль: здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та семінарських занять, перевірки завдань самостійної роботи, виконання тестів на Віртуальній аудиторії КПУ. Включає оцінювання теоретичної підготовки (усні відповіді, активність у дискусіях, тести) та перевірку практичних навичок (індивідуальних завдань за темами тощо).

2. Семестровий (підсумковий) контроль:

проводиться у формі **екзамену** та передбачає виконання екзаменаційного тесту.

Особливість оцінювання: всі види поточного і семестрового контролю оцінюється викладачем за **100-бальною шкалою**.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

$$\text{Підсумковий бал} = (B_1 \times k_1) + (B_2 \times k_2) + \dots + (B_n \times k_n) + (B_{\text{екз.}} \times k_{\text{екз.}})$$

де:

$B_1, B_2, B_3, \dots, B_n$ – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; $k_1, k_2, k_3, \dots, k_n$ – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

$B_{\text{екз.}}$ – бал за підсумковий семестровий контроль (екзамен), виставлений за 100-бальною шкалою (за наявністю); $k_{\text{екз.}}$ – ваговий коефіцієнт підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$$k_1 + k_2 + k_3 + \dots + k_n + k_{\text{екз.}} = 1$$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Розділ 1. Біблійна герменевтика та екзегетика тексту ресурс			
Тема 1. Граматико-історичний метод тлумачення Біблії			
Робота на семінарському занятті та участь в обговоренні, написання есе	100	0,5	5
Виконання тестових завдань	100	0,5	5
Тема 2. Алегоризація як метод тлумачення Біблії			
Робота на семінарському занятті та розгляд питань практичного аналізу. Підготовка аналітичного огляду	100	0,5	5
Виконання тестових завдань	100	0,5	5
Розділ 2. Біблійна герменевтика та постмодернізм			
Тема 3. Вплив постмодернізму на біблійну герменевтику			
Робота на семінарському занятті та дискусійне обговорення. Підготовка тематичної доповіді-презентації	100	0,5	5
Виконання тестових завдань	100	0,5	5
Тема 4. Сім постулатів біблійної герменевтики			
Робота на семінарському занятті й активність у дебатах. Написання есе	100	0,5	5
Виконання тестових завдань	100	0,5	5
Розділ 3. Біблійна герменевтика та церковне передання			
Тема 5. Спеціальна герменевтика. Типологія.			
Робота на семінарському занятті та аналіз біблійних жанрів	100	0,5	5
Виконання тестових завдань	100	0,5	5
Тема 6. Роль церковного передання в тлумаченні Біблії			
Робота на семінарському занятті. Складання порівняльної аналітичної роботи	100	0,5	5
Виконання тестових завдань	100	0,5	5
Екзамен (Екзаменаційне тестування)	100	0,4	40
Разом	100	1	100
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявності) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	До 10 балів		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач демонструє глибокі системні знання теоретичних і методологічних засад біблійної герменевтики та екзегези, здатність критично мислити, глибоко аналізувати тексти Старого і Нового Завітів. Вільно володіє професійною термінологією, бездоганно виконує практичні завдання (есе, аналітичні огляди, доповіді), семінарські обговорення та тестові завдання на Віртуальній аудиторії. Демонструє високий рівень автономії, аналітичного мислення та дотримання академічної етики.
82–89	B	Добре	Здобувач демонструє вільне володіння програмним матеріалом курсу, здатність самостійно застосовувати граматико-історичний метод, типологію та інші підходи до тлумачення Біблії, робити аргументовані висновки. Завдання виконує якісно, допускаючи лише поодинокі незначні неточності чи технічні похибки, що не впливають на загальний результат.
75–81	C	Добре	Здобувач демонструє достатній обсяг знань з герменевтики та екзегетики, розуміє принципи інтерпретації біблійних текстів і роль церковного передання, проте аналіз окремих тем може бути недостатньо глибоким. Здатний самостійно виконувати тестові завдання та письмові роботи після мінімальних уточнень викладача.
67–74	D	Задовільно	Здобувач засвоїв базові герменевтичні поняття, відтворює матеріал переважно на репродуктивному рівні. Виконує семінарські завдання та тести за зразком, проте допускає помилки в інтерпретації текстів або характеристики методів тлумачення. Відповіді потребують більшої системності та аргументації.
60–66	E	Задовільно	Здобувач володіє лише мінімально необхідним порогом знань (ознайомлений із загальними темами та базовими термінами). Відповіді поверхневі, знання фрагментарні, навички самостійного екзегетичного аналізу слабкі. Виконання тестів та практичних завдань на сайті підтримки навчальних програм відбувається за постійної допомоги викладача.
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач володіє лише частиною базових знань, чого недостатньо для зарахування дисципліни. Не здатний самостійно орієнтуватися в принципах тлумачення Біблії, припускається грубих термінологічних помилок. Надається право на повторне складання контрольних заходів та тестів.
1–34	F	Незадовільно	Повна відсутність знань, ігнорування виконання семінарських завдань, есе і тестів на Віртуальній аудиторії, неявка на екзамен або виявлення грубих порушень академічної доброчесності. Обов'язкове повторне вивчення дисципліни.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилаючись на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. <i>Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог</i> У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. <i>Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин</i> У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмеженні або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті». Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Ванхузер К.Дж. Мистецтво розуміння тексту. Літературознавча етика та тлумачення Писання. – Черкаси: Колоквіум, 2007. – 736 с.
2. Верклер Г. Герменевтика. Принципи та процес тлумачення Біблії. – Бейкер бук хауз, 1995. – 177 с.
3. Осборн Г. Герменевтична спіраль: загальний вступ в біблійне тлумачення. – Одеса: Біблійна кафедра, 2009. – 728 с.
4. Тісельтон Э. Герменевтика. – Черкаси: Колоквіум, 2011. – 430 с.
5. Фі Г.Д., Стюарт Д. Як читати Біблію та бачити всю її цінність. – Херсон: Таврійський християнський інститут, 2002. – 340 с.
6. Флюгрант С.Л. Як читати Біблію, не спотворюючи її сенсу: Підручник з герменевтики. – К.: Четверта хвиля, 2009. – 296 с.

Допоміжна:

1. Беннетт Р. Історичний фон Нового Завіту. – Одеса: Християнський гуманітарно-економічний відкритий університет, 2015. – 216 с.
2. Біл Г., Карсон Д. Старий Заповіт на сторінках Нового. Т.1. Єв. від Матвія. Єв. від Марка. – Черкаси: Колоквіум, 2010. – 488 с.
3. Біл Г., Карсон Д. Старий Заповіт на сторінках Нового. Т.2. Єв. від Луки. Єв. від Івана. – Черкаси: Колоквіум, 2011. – 439 с.
4. Біл Г., Карсон Д. Старий Заповіт на сторінках Нового. Т.3. Дії св. Апостолів. Загальні послання. Одкровення. – Черкаси: Колоквіум, 2013. – 592 с.
5. Біл Г., Карсон Д. Старий Заповіт на сторінках Нового. Т.4. Послання апостола Павла. – Черкаси: Колоквіум, 2015. – 504 с.
6. Гатрі Д. Вступ до Нового Заповіту. – Одеса: Богомислення, 1996. – 800 с.
7. Даума Й. Дорогами Старого Заповіту. Т.1. П'ятикнижжя. – Черкаси: Колоквіум, 2010. – 224 с.
8. Даума Й. Дорогами Старого Заповіту. Т.5. Малі пророки. – Черкаси: Колоквіум, 2012. – 355 с.
9. Деннетт Э. Коментарі до книг Ездри та Неемії. – Рівне: Живе слово, 2009. – 224 с.
10. Доріані Д.М. Осягаючи сенс Писання. – Черкаси: Колоквіум, 2006. – 320 с.
11. Кук Р. Огляд історії та методів тлумачення Біблії. – Одеса: Тюльпан, 2009. – 238 с.
12. Лінкольн У. Як самостійно читати Біблію. – Чикаго: SGP, 1991. – 124 с.
13. Мейх'ю Р. Як самому тлумачити Біблію. – К.: Союз ЄХБ України, 1993. – 95 с.
14. Райкен Л. Біблія як пам'ятник художньої літератури. – К.: МАХІШ, 2002. – 266 с.
15. Слов'янський біблійний коментар. – Редкол.: С. Санніков (гол. редактор) – К.: ЄААА, Книгоноша, 2016. – 1840 с.
16. Ткачук В. Методи та принципи тлумачення Святого Писання. – Луцьк: Християнське життя, 2000. – 127 с.
17. Уілхойт Д., Райкен Л. Ефективне викладання Біблії. – Рівне: Прінт хауз, 2007. – 254 с.
18. Фі Г.Д., Стюарт Д. Як читати Біблію книга за книгою: екскурсія з гідом. – Херсон: Таврійський християнський інститут, 2002. – 464 с.
19. Хендрікс Х., Хендрікс У. Жити за книгою. Черкаси: Смирна, 2004. – 446 с.
20. Ебі Е. Короткий вступ до Біблії. – Світло на сході, 1989. – 299 с.

Більш детальну інформацію щодо, розподіл часу навчальної дисципліни за темами, методів навчання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.